

# Botilbud melder beboere til politiet

**Vold.** Medarbejdere på botilbud for domfældte udviklingshæmmede skal være robuste og hårdhuedede. Men der må være en kant. På Fuglekær Udviklingscenter i Børkop bliver forsættelig vold mod ansatte eller beboere meldt til politiet. Sagen slutter dog ikke her. En politianmeldelse er blot ét trin i beredskabet.



”Vold vil fremover blive meldt til politiet.” Den udtalelse vakte opsigt i 2001. Anna Lise Bredahl var forholdsvis ny som forstander på Fuglekær Udviklingscenter i Børkop – og hendes holdning var så absolut ny.

For i ’Brejning-systemet’ var man vant til, at beboeres overfald på pædagoger og medarbejdere nærmest hørte med. Forældre til beboere blev forargede. Pressen kastede sig over sagen med interviews og artikler. Og politiet i Fredericia og Kolding reagerede prompte: ’Skal vi nu til at stille med mandskab hos jer hver eller hver anden dag?’

”Mange mente, for nu rigtig at sætte det på spidsen, at når man er udviklingshæmmede og bor et sted som her, så må alle være indstillede på, at der af og til bliver langet nogle gevaldige øretæver ud - men den holdning accepterede jeg altså ikke,” fastslår Anna Lise Bredahl.

## Krænkende overgreb

Noget af det, man risikerer som ansat eller beboer, er trusler mod ens familie, truende adfærd med farlige genstande, befamling, voldtægtsforsøg, kvælertag, spark, bid, skub og slag.

”Det gør de færreste sig nok begreb om,” vurderer Anna Lise Bredahl, som løbende sender Region Syddanmark en liste, hvor overgreb inden for fire kategorier registreres og gradueres: Trusler, seksuel chikane, psykisk og fysisk vold. Mod medarbejdere og beboere imellem. Inden 2007 er omme ventes næsten 1.000 af sådanne overgreb registreret og indberettet.

Der er ifølge forstanderen episoder, ingen ville tøve med at anmelde, hvis de foregik inde i byen. Men smertegrænsen på Fuglekær ligger lidt højere. Hvor den præcist går, kan ikke siges. Det beror altid på en konkret vurdering, om der er tale om vold. ”Når den enkelte føler sig krænket, bevæger vi os dog inden for definitionsområdet. Eksempelvis gør det ikke ondt at blive kaldt ’møgluder’ eller spyttet på gentagne gange. Men det er ydmygende, og nogle knækker på det. Vi anmelder sådanne episoder til politiet for at understrege sagens alvor.”

Hendes holdning er nu som dengang i 2001, at udøver man vold, er man på kant med straffeloven, uanset hvem man er, og hvor man bor – og derfor bør politiet sættes på sagen.

Hidtil er der indgivet politianmeldelse to til fire gange om året. Anmeldelserne har næppe i sig selv forebygget vold. Det havde man heller ikke ventet, erklærer Anna Lise Bredahl. For kun få beboere tager højde for, at vold kan udløse en politiundersøgelse og straffesag.

”Også derfor arbejder vi målrettet med at fremme den pædagogiske udvikling. Vi sætter mere og mere fokus på den støtte og de rammer, som kan bidrage

## Fuglekær Udviklingscenter

- Er et specialiseret § 108-tilbud under Region Syddanmark
- Huser, hjælper og støtter 48 voksne borgere med varig nedsat funktionsevne og svære personlighedsforstyrrelser, heraf har 17 en foranstaltningssdom
- Består af syv boenheder og ét beskæftigelsestilbud
- Fører kriminalpræventivt tilsyn med knap 10 domfældte, som har ophold andetsteds
- Har i alt 130 medarbejdere og råder over et samlet budget på knap 50 mio. kr. i 2007

til at øge den enkelte beboers livskvalitet. Derved kan vi bedre sikre, at der opstår så få voldsomme episoder som muligt.”

### Hver episode granskes

Forstander Anna Lise Bredahls udmelding i 2001 faldt i god jord hos Fuglekærs sikkerhedsgruppe, der skulle udarbejde og godkende anmeldelsespolitikken: Nu måtte medarbejdere og beboere ikke længere affinde sig med at blive overfaldet og truet på en grænseoverskridende måde, uden at gerningsmanden kunne blive anmeldt til politiet.

Men hver episode analyseres grundigt, forklarer Anna Lise Bredahl. ”Vi ser ikke kun på voldens karakter og situationen, der udløste den, men bedømmer også beboerens forudsætning for at begribe alvoren og rækkevidden af sin handling. Vi anmelder ikke bare pr. automatik.”

Nogle beboere kan dårligt handle forsættligt - de handler snarere i affekt. Det gælder dem, der har et meget lavt funktionsniveau og et livslangt behov for ophold og massiv støtte.

”En anmeldelse og en efterfølgende politiundersøgelse med afhøring, tekniske og lægefaglige undersøgelser samt en eventuel straffesag kan være næsten meningsløs for dem,” mener Anna Lise Bredahl. Alligevel sker det, at et overgreb anmeldes til politiet, selvom beboeren reelt ikke anede, hvad han eller hun gjorde. Det kan skyldes overgrebets karakter, hvorfor hensynet til offeret spiller en stor rolle. Det kan også handle om frygt for en gentagelse, som rejser behov for at føre en tæt kontrol med beboeren. Hertil kan en dom få en vis betydning.

Overfald og trusler fra de bedre fungerende beboere kan være meget grove og et stykke ad vejen tilsigtede: Nogle af dem ved godt, hvad de gør, og at det er forkert. De kan bare ikke lade være, vurderer afdelingsleder Ruth Sønder-

skov. ”De er ikke kun lettere udviklingshæmmede, men kan også være præget af eksempelvis omsorgssvigt, personlighedsforstyrrelser og misbrug. Og konsekvensen kan ofte være en ganske vanskelig adfærd.”

Når disse beboere står bag volden, stiller sagen sig således anderledes. Og det gælder ikke mindst, hvis de i forvejen har en dom. For et overfald viser ifølge forstander Anna Lise Bredahl, at den domfældte aktuelt er farlig. Derfor er han ikke klar til at få lempet sin dom. Måske fører en anmeldelse ikke til en ny dom, men den indgår i argumentationen, når botilbuddet skal udtale sig i forbindelse med statsadvokatens årlige kontrol med foranstaltningen.

### En erfaren pædagog fortæller om en politianmeldelse

”Det gav et lille stik i hjertet, da beboeren gik ind på forstanderens kontor for at tale med politiet. Frygten i hans øjne fik mig da til at tænke på, om dét ikke var ’straf nok’. Så en anmeldelse kræver altid et tilløb, hvor vi sikrer os, at vi gør det rigtige. Vi må ikke begyn-de at synes, at en politianmeldelse er ’synd’ for ham. For så mister vi det faglige overblik, gør ham en bjørnetjeneste og sender offeret et noget uheldigt signal.”

Politianmeldelser indgives som regel ikke af offeret selv, men af en afdelingsleder – næsten altid efter forudgående drøftelse med forstanderen. Formålet er at undgå, at forholdet mellem offeret, vidnerne og gerningsmanden kompliceres yderligere (se næste artikel, *red.*).

En beboer, der er blevet overfaldet, vil sjældent selv kunne anmelde episoden. Inden man skrider til en anmeldelse, taler kontaktpædagogen med beboeren om sagen. Er offeret en medarbejder, hvad der sker hyppigere, drøfter denne med kolleger og afdelingslederen, om



På Fuglekær Udviklingscenter i Børkop bliver forsættelig vold mod ansatte eller beboere meldt til politiet. Sagen slutter dog ikke her. En politianmeldelse er blot ét trin i beredskabet.

Men sker det, at en medarbejder ikke ønsker selv en grov episode anmeldt, eller omvendt står alene med ønsket om at anmelde en episode, vil ledelsen altid føje medarbejderen.

der bør indgives en politianmeldelse. Den endelige beslutning træffes af lederen. Men sker det, at en medarbejder ikke ønsker selv en grov episode anmeldt, eller omvendt står alene med ønsket om at anmelde en episode, vil ledelsen altid føje medarbejderen.

Offeret skal køres til lægen eller på skadestuen for at blive undersøgt og for at sikre tekniske beviser. Vidner til episoden følger med.

Først herefter melder afdelingslederen overfaldet til politiet, der normalt vil

behandle sagen efter straffelovens § 119 om vold mod personer i offentlig tjeneste. Afdelingslederen og politiet tager også stilling til, om episoden bør offentliggøres.

Forstander Anna Lise Bredahl har dog – ligesom flere af sine kolleger i andre botilbud – erfaret, at anmeldelser ikke altid fører til en efterforskning. Måske vil politiet end ikke tage imod anmeldelsen. En voldsepisode kan ligge under bagatelgrænsen set fra politiets side. Eller man vil ikke prioritere opgaven, når gerningsmanden i forvejen er i et tilbud og måske har en dom.

### Beredskabet står klar

Den lægefaglige undersøgelse af offeret kan sjældent stå alene. Til anmeldelsespolitikken hører derfor en beredskabsplan, som viser, hvordan man kan drage omsorg for en beboer eller en medarbejder, der er blevet overfaldet, jf. boksen.

#### Beredskabsplan, Fuglekær Udviklingscenter

- Hver boenhed har en beredskabsplan, som angiver proceduren for, hvordan man konkret kan handle efter en voldsepisode, herunder hvem der har ansvar for hvad
- Heri indgår psykisk førstehjælp, kriseteori og -hjælp, opfølgende samtaler o.l.
- Der skal være tid og personale til rådighed, så en belastende episode kan tales igennem senest ved arbejdstids ophør
- Der ydes psykologhjælp betinget af den konkrete voldsepisode
- En voldsepisode skal efterfølgende bearbejdes i personalegruppen

”Det er vigtigt at finde ud af, hvad den pågældende skal hjælpes med og hvordan for at komme hurtigt på højkant igen,” siger forstander Anna Lise Bredahl.

Og beredskabsplanen har været gavnlig i flere tilfælde, vurderer hun. Uden den ville der være beboere og medarbejdere, som næppe var kommet sig helt efter et overfald. Og selvom det koster, ville det i forhold til en medarbejder være endnu dyrere, hvis man forholdt sig afventende eller først satte ind, når denne måske har været sygemeldt i længere tid.

#### En erfaren pædagog beretter om følgerne af en trussel på livet

”En kollega og jeg blev på en meget voldsom måde truet på livet af en ellers velfungerende mandlig beboer. Episoden fyldte alt i huset den dag. Det var oplagt et brud på straffeloven. Vi kunne ikke komme uden om en anmeldelse. Jeg var dybt chokeret, mærkede i den grad angsten og adrenalinet pumpe rundt i kroppen. Et fysisk overfald havde været bedre, for så havde jeg kun fået fysiske mærker.

En trussel af den kaliber kan man bare ikke ryste af sig – det forfulgte mig længe. Og min kollega kunne simpelt hen ikke længere være på afdelingen. Da jeg skal afgive vidneforklaring i retten, vender tankerne alligevel tilbage.

For jeg skal jo støtte og hjælpe beboeren, det er kernen i min professionelle identitet, og jeg ved om nogen, hvor skidt han har det i den situation. Kunne jeg have grebet det anderledes an? Er en retssag alligevel at gå for vidt? Men tvivlen nager ikke længe. Jeg ved, vi gjorde det rigtige.”